

Haisumarrassammal

Liten trumpetmossa
Tayloria tenuis

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)



Luonnehdinta

Haisumarrassammal on noin kaksi senttimetriä korkea, pieninä vihreinä–tummanvihreinä tuppaina kasvava lehtisammal. Lehdet ovat soikean kielimäiset, teräväkärkiset ja leveimmillään heti keskikohdan yläpuolelta. Lehden laita on yleensä hampainen puolestavälistä kärkeen. Itiöpesäkkeiden esiintyminen on tavallista, ne ovat suhteellisen pitkiä ja kaapeita. Pesäkkeen perä on punainen. Haisumarrassammal muistuttaa muita marrassammalia (*Tayloria spp.*) ja jänörraatosammalta (*Tetraplodon mnioides*), joista sen kuitenkin erottavat hampaiset tasalaitaiset lehdet, sekä eräät itiöpesäkkeen tuntomerkit.

Elinympäristö ja levinneisyys

Haisumarrassammal kasvaa kosteissa soistuneissa metsissä, lehdoissa, korvissa, puronvarsilla ja rannoilla lannalla, lahopuulla ja kostealla typpipitoisella metsämaalla, toisinaan koivujen mahlaisilla kannoilla. Sammalta esiintyy paikoitaisena lähes koko maassa. Tuoreita havaintoja on noin kolmeltakymmeneltä paikalta.

Nykytila ja uhkatekijät

Haisumarrassammal on uhanalaistunut metsälaidunnuksen loppumisen, metsien uudistamis- ja hoitotoimien sekä ojitusten takia. Haisumarrassammalen nykyisistä kasvupaikoista vain muutama sijaitsee suojelualueella.

Hoitosuositukset

Haisumarrassammalen esiintymä lähiympäristöineen tulisi jättää ojitusten ja hakkuiden ulkopuolelle. Lahopuiden jatkuva muodostuminen on sammalle tärkeää, se voi kasvaa myös tuoreilla koivunkannoilla. Koska kasvualustat ovat pääasiassa melko lyhytikäisiä, tulisi metsätalouden ulkopuolelle rajattavan alueen olla riittävän laaja. Haisumarrassammal hyötyisi metsälaidunnuksesta. Osa haisumarrassammalen kasvupaikoista saattaa olla metsälain mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä (rehevät lehtolaidut, rehevät korvet, pienvesien välittömät lähiympäristöt), joiden ominaispiirteiden muuttaminen on kielletty. Monet sammalen kasvupaikoista ovat todennäköisesti MET-SO-ohjelmaan sopivia kohteita (puustoiset suot, lehdot, pienvesien lähimetsät, puustoiset perinnebiotoopit).

Lähteet

- Ulvinen, T., Syrjänen, K. & Anttila, S. (toim.) 2002. Suomen Sammalet – levinneisyys, ekologia, uhanalaisuus. Suomen ympäristö 560. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 354 s. Verkkosivustokaisuna: <http://hdl.handle.net/10138/40617>
- Weibull, H. 2006. *Tayloria tenuis* liten trumpetmossa. Teoksessa: Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Bladmossor: Kompaktmossor – kapmossor. Bryophyta: *Anoetangium* – *Orthodontium*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. S. 208–209.
- Nyholm, E. 1989. Illustrated Flora of Nordic Mosses. Fasc. 2. Pottiaceae – Splachnaceae – Shistostegaceae.

Kuva: Jouko Rikkinen